

# עונג שבת

שב"ק פר' "כי תצא" תשפ"ו

שנה מ"ו

גליון מס' 2307 / מערכת 0556726054

## "בננו זה סורר ומרה איננו שומע בקלנו זולל וסבא" [כ"א, כ']

בפרשת בן סורר ומרה באים אביו ואמו ואומרים: "בננו זה סורר ומרה איננו שומע בקלנו זולל וסבא" וסוקלים אותו. **שואלת הגמרא** [סנהדרין ע"ב]: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי, אמרה תורה יצא לבית דין להיסקל? אלא הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומרה, שסוף, מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב. מקשים המפרשים: הרי אצל שמעאל מצינו בתורה שאדרבא, ה' שמע את קול בכייתו, אע"פ שסופו היה אמור להיות גרוע, כפי שנאמר: "באשר הוא שם" [בראשית כא, יז], היינו שדנים אותו לפי מעשיו שעושה כעת, לא כפי מעשיו העתידיים, ומדוע "בן סורר ומרה" גרוע מאחרים ונהרג על שם סופו? אומר הגר"י גלינסקי זצ"ל [מובא ב'להגיד']: התשובה היא

## "זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים" [כ"ד, ט']

והרמב"ן מוכיח שזו מצות עשה לזכור את אשר עשה ה' למרים ולא סיפור ועצה בלבד להינצל מהנגעים, משום שלא יתכן שלשון הרע שהוא שקול כשפיכות דמים, לא תהיה בתורה לא תעשה גמור, או לאו הבא מכלל עשה, וכאן כתבה התורה אזהרה גדולה להימנע ממנו בין בגלוי ובין בסתר, בין במתכוון להזיק ולבזות, ובין שאינו מתכוון להזיק, וזו מצווה מכלל תר"ג מצוות.

לדעת הרמב"ן זוהי מצות עשה כמו זכור את יום השבת לקדשו, והיא אזהרה מלדבר לשון הרע, כדי שנזכור העונש הגדול שעשה ה' לצדקת הנביאה שלא דיברה אלא באחיה גמול נפשה, אשר אהבתו כנפשה, ולא דיברה לפניו כדי לביישו, ולא בפני רבים רק בינה לבין אחיה הקדוש בצנעה וכל מעשיה הטובים לא הועילו לה. ומכאן יש ללמוד כמה חמור הוא האיסור של לשון הרע.

איתא מהאריז"ל, שאלול הוא זמן מסוגל לקבלת התפילות, ולא רק בענייני רוחניות, שיש הבטחה "אני לדודי ודודי לי", אלא גם בענייני העולם, זמן זה מסוגל לתפילות, כי יש קירבת אלוקים. מה שמפריע לאדם בעבודת ד', זה ה"אני"

אני בטל לדודי! אין לי רצונות! הרצונות של דודי הם הרצונות שלי, וכשאדם מצליח למשך מ' יום לבטל את ה"אני" להתגבר למען ה"דודי", אז "דודי לי" זוכה לסיעתא דשמיא עצומה. [הגה"צ רבי דניאל זר שליט"א]

ילבש את החליפה כדרך שהולך תמיד. ב. בשעת תפילת י"ח יניח ידו הימנית מעל השמאלית בדרך מורא, ולא יניח ידיו לאחריו גופו או על מותניו דרך גאוה. ג. לא יתפלל בלי גרביים, בנעלי בית, או בפיג'מה, שאין זה דרך כבוד, רק לחולה שטורח עליו להתלבש מותר. [לברורים בהל' בטל. 5708673]

## חובת "השבת הלב" בחודש אלול

הוא הזכייה ללב פועם ברגשות רוחניים לעבודת ה'. אך לא יזכה האדם בסייעתא דשמיא לפתיחת הלב מבלי שיעמול בעצמו על פיתוח רגשות לבו, ש"שיב אל לבו" בעצמו כמה חשוב הדבר שיהיה לבו פתוח ולא אטום. "השבת הלב", שהיא עבודת ימי אלול, יסודה הוא – השאיפה לניתוק הלב מכל הדברים האחרים המעסיקים אותו במשך כל ימות השנה, ולייחודו לעבודת ה'. "השבת הלב" השלמה, המסוגלת להביא את האדם לתשובה שלמה, צריכה להיות על ידי ייחוד הלב לקרבת ה', וכפי שאנו מבקשים "ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך".

וכל מי שאכן עמל על ייחוד לבבו לתורת ה' ולעבודתו, הרי תפילתו נשמעת, והקב"ה פותח את לבו להבין את תורתו, ועוזר לו לחזור בתשובה שלמה ואף לעמוד בה. ונמצינו למדים, כי ימי האלול הם ימי העבודה של "השבת הלב" – להינתק מענייני העולם הזה, להפנות את הלב לעבודת ה', להשתדל להתרומם ולהגיע למדרגה מסוימת באהבת ה', להתחזק בלימוד התורה, ואז, לאחר ההשתדלות מצינו – יפתח ה' את לבנו בתורתו, יקרבונו לעבודתו, ויהיה בעזרו לשוב בתשובה גמורה בימים הנוראים הבאים עלינו לטובה.

[הרב יוסף קאלאצקי שליט"א]

א. בתפילת י"ח דומה האדם למי שעומד לפני המלך, לפיכך צריך לעמוד כדרך שעומד לפני גדולים. לכן לא טוב עושים המרימים את השרוול של יד שמאל ומתפללים כשכל היד השמאלית מגולה ויש ששרוול החליפה משתלשל למטה וחצי גופם בלא חליפה, ואין זה דרך כבוד, אלא אחר שהניח התפילין חודש אלול הוא החודש שבו אנו צריכים לעסוק בהשבת הלב, לפני בואנו לחודש תשרי, שהוא חודש התשובה. במשך השנה, לוקים אנו מידי פעם בפעם במה שמכונה בפרשת התוכחה "תמהון לבב", וכבאורו של רש"י ש"תמהון לבב" הוא "אטום הלב", כאשר הלב אטום מבלי רגישות לרוחניות. הביטוי הברור ביותר ל"אטום הלב" הרוחני הוא – הדריכה במקום מבחינה רוחנית, מבלי להתקדם ולהתרומם. לא לחינם תיקנו חכמים לבקש מידי יום ביומו על לבנו שיהיה לב מרגיש ולא אטום, כמו הבקשה "ותן בלבנו להבין ולהשכיל", או "ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך", או "והוא יפתח לבנו בתורתו". כי טבעו של הלב למשוך את האדם לעולם החומר, לאטום אותו מרגשות רוחניות, ולפתח בו את רגשות התאוה והנאות העולם הזה. "לב אטום" הוא לב שאין לו צורך בהתקדמות רוחנית, ומכאן קצרה הדרך לירידה רוחנית. כל הבקשות לסייעתא דשמיא על לב האדם, מטרותן היא לזכות בעזר ה' ל"לב פועם" של רגשות רוחניות, כי פעימות הלב המרגיש, הן הממריצות את האדם להתרומם מעלה, לטפס ולעלות במעלות התורה והיראה. וגם לעתיד לבוא, בעת הגאולה, מבטיח לנו הקב"ה "ומל ה' אלוך את לבבך", שזו היא הזכות הגדולה ביותר, לפתוח את הלב לעבודת ה' והבטחה זו עניינה

לע"נ רב אהרון שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל